

SẮC TU BÁCH TRƯỢNG THANH QUY

QUYỂN 4

CHƯƠNG SÁU: LƯƠNG TỰ

Lập ra Lương tự là vì chúng làm việc, mà nhân lấy đề cương để xướng đạo, phủ phát tông du, đến như ty nô canh lịch thứ vụ, pháp thế gian và xuất thế gian không gì chẳng nhân tập. Sau đó, y cứ vị xưng Sư đến chúng ngữ vật, thì toàn thể đầy đủ dùng, cái gọi là thành ở mình mà thành ở người. Xưa, còn Đông Tây đổi vị mà giao chức, chẳng lấy ban tư sùng ty làm hiềm, nay cao vội mà chẳng phải của hai, rất là đẳng đấu, mạnh yếu khác thế đến nỗi chẳng dung nhau mà có, chỉ chủ bày Tổ huấn để răn, muốn đó không tranh, hẳn thận trọng chọn chỗ nhậm, khiến đều đáng chức đó, người không ngừng nói có thể.

TÂY TỰ THỦ TỌA

* *Tiền Đường Thủ tọa*: Biểu suất tông lâm, mắt của trời người, phân tòa nói pháp, mở xét hậu côn, ngồi thiền lãnh chúng, cẩn thận giữ gìn điều chương, trai cháo tinh thô, gắng luận chấp sự, Tăng hành mất nghi, nương Thanh quy bày phạt, già bệnh qua đời, xót thương lo hậu sự. Việc của chúng đều được cử hành, như áo có cổ, như lưỡi có giềng, tuy bậc tôn túc ở các nơi, nếu Trụ trì dùng lễ đặt đó, cũng thỉnh sung chức này, gọi là thối vị làm người, như văn thư là thầy của bảy Đức Phật, còn trợ giúp Đức Thích-ca xiển hóa làm Thượng thủ trong chúng. Tông ta có Mục Châu ở Hoàng Bá, Vân Môn ở Linh Thọ, sáng rõ đời trước, răn bày về sau, trọng của danh vị, có thể khinh nhậm ư?

Trong Tổ Đình Sự Uyển nói: Thủ tọa tức xưa là Thượng tòa, tiếng Phạm là Tất-tán-na, Hán dịch là Thượng tọa; Một là tuổi già; Hai là quý tộc; Ba là thọ giới trước và chứng đạo quả. Nay cái mà thiền môn gọi là Thủ tọa là hẳn chọn việc mình đã xong, cái mà chúng phục tùng, đức nghiệp gồm tu thì được gọi là Thượng tọa.

* *Hậu đường thủ tọa*: Vị ở bản sau, giúp tán tông phong quy tắc

đoan chánh trang nghiêm làm khuôn phép của chúng. Vì chúng đông nhiều nên phân ra trước sau, hai bữa trai cháo quá đường và ngồi thiền thì ra vào cửa sau. Nếu thiếu Tiền đường, ngày khác Trụ trì thượng đường bạch chúng thỉnh chuyển bản trước, trông đơn xướng thực, ngồi thiền ngồi tham, chỉ tiếng bản thứ ba đánh trước liêu chúng thì vào đường, chẳng hẳn đánh bản trước liêu Thủ tọa, ngoài ra mọi hành sự đều đồng như Tiền Đường.

* **Thư ký:** Tức thư trạng của Thanh quy xưa, chức trông coi văn kiện ghi chép. Phàm ở sơn môn các thứ bảng số thư vấn ngôn từ câu nguyện đều thuộc về thư ký. Bởi các bậc danh tục thời xưa phần nhiều vâng theo triều đình mời thỉnh. Và các chùa chiền có tiếng tăm phàm vâng phụng Thánh chỉ sắc vàng. Trụ trì tức đầy đủ văn biểu dâng tạ, thị tịch có Di biểu, hoặc điều ban điều hỏi đều kính văn biểu dâng, mà Trụ trì nắm giữ đại pháp không việc văn tự. Lấy màn nguyên nhung phủ che danh của ký thất tham quân, ở rừng thiền đặc thỉnh thư ký giữ chức đó, vẫn còn thư trạng xếp vào Thị giả sử ty mới văn riêng ban thư hỏi Nội ký chép: Mà hiển trước của danh đó là từ Nam Công ở Hoàng Long là đầu tiên, lại Diển Tổ ở Đông Sơn gán chức đó cho Viễn Công - Phật Nhãn, muốn dùng danh khởi dậy đó khiến gồm thông ngoại điển giúp biển pháp đó dậy sóng, mà xưa Đại Tuệ cũng từng giữ chức đó, ở chức đó nên dùng ba Đại lão làm khuôn phép thì được.

* **Tri tạng:** Chức trông coi kinh tạng, thông cả nghĩa học. Người xem kinh, lúc đầu vào kinh đường, trước phải thưa với Đường chủ đồng đến Tạng Ty chào hỏi, tiễn đưa về án vị đối xúc lạy một lạy. Đây là Thanh quy xưa. Nay chư tăng xem kinh phần nhiều đến các liêu, mà Tạng điện không có đặt bàn ghế, nhưng sung danh đó, sẽ tận chức đó, hoàn pho mục lục, thường gia công điểm đối, nếu thiếu thì bù trả, bồi hoàn.

Ấm ướt là hong phơi, rách rời là khâu vá. Nếu đại chúng mở đọc thì tạng chủ đặt sổ sách, chiếu chỗ bày kinh đơn nêu danh của Đường ty, theo hộp giao phó, xem xong, chiếu bộ giao thu vào tạng, ngõ hầu không lạc mất. Suy nguyên tông tôi đã nói truyền riêng ngoài giáo, mà còn bảo tăng chuyên ty tạng đó là thế nào? Vì điều nói điều làm của Phật là giáo luật, mà Tăng có người chẳng vâng theo lời nói việc làm của Phật ư? Đặc vì chỗ chứng, chỗ đắc của tôi chẳng dính mắc ở văn tự, mà vượt ngoài lời nói việc làm, để thấy diệu của tự tánh. Lại, ý của Tổ là muốn chúng ta tham cứu khắp các bộ cùng với trăm họ bên ngoài, mong chiết xung bên ngoài xem thường, ứng biến vô cùng, chính cái

gọi là chẳng tức chẳng lia. Sau vì chúng đông nhiều nên xếp vào Đông tạng Tây tạng.

* **Tri khách:** Chức coi về tân khách, phàm các vị quan viên, đàn việt, tôn tước danh đức các nơi cùng qua là, phải hương trà đón đợi, tùy khiến hành giả thông báo phương trượng, sau đó dẫn lên ra mắt, vẫn chiếu quản an đặt nơi đi ở, như người khách bình thường chỉ đến khách ty chào hỏi. Hoặc muốn đến phương trượng, khố ty các liêu thăm viếng thì bảo hành giả dẫn sang. Qua sáng sớm thì phòng liêu giường màn mọi vật đèn, dầu than củi, thường phải ngăn nắp, mới đến phải thêm ôn tồn. Duy-na tại giả thì nhiếp Hành sự đó, trước Tăng đường xem xét hành thêm cơm cháo cho khách tăng, gặp tăng viên tịch thì đồng Thị giả cầm trượng, tạm đến làm chủ tang đó. Tuyết Đậu ở Đại Dương, Thiên Nguyệt ở Thạch Sương đều làm chức đó không lời lòng.

* **Tri dục:** Gặp khai dục (mở phòng tắm), trước trai treo bảng khai dục, tháng mùa lạnh năm ngày tắm một lần, về mùa nắng thường ngày đổ mồ hôi, nên lập phòng tắm, treo khăn tay, ra mặt bồn kéo vải chân hài. Tham đầu sai hành giả trực dục, trai xong, Dục Đầu báo Duy-na, Thủ tọa, Trụ trì xong, đánh ba tiếng trống. Trong thùng dục Thánh đều đặt ít nước nóng, đốt hương lễ lạy, tưởng các Thánh tắm, lần lượt tuần quách, đánh ba tiếng bản, khắp đánh trống hồi thứ nhất, Tăng chúng vào tắm. Hồi thứ hai xong, Đầu thủ vào tắm. Hồi thứ ba, hành giả vào tắm, lúc này Trụ trì mới vào, dùng bình phong ngăn cách mà tắm. Hồi thứ tư thông Nhân lực vào tắm, Hành giả trông làm, Tri sự tắm cuối cùng, đếm khảy yếm đó và điểm xem, khiến tắt lửa và than cháy trong bếp, nước rải khô sạch, nếu có củi thừa thì đem để chỗ xa, vào tắm đó thứ lớp phải niêm yết bên ngoài phòng tắm (thời nay cho rằng Trụ trì điện Đầu thủ tắm sau, Tri sự điện Hành giả tắm sau, là chẳng phải đúng. Như Trụ trì có nên muốn đồng Đầu thủ tắm trước, thì chẳng dùng bày ngăn chướng, chẳng vào trong gác nhỏ, chỉ Đầu thủ bằng đầu cỏi y). Bên trong phòng treo bản nhỏ, bên cạnh đóng tấm bia nhỏ, ghi rằng: “Đánh bản một tiếng thêm nước nóng, hai tiếng thêm nước, ba tiếng thì dừng. Lấy đó làm tiết”. Như thí chủ bày tắm thì khóa kinh Hồi Hương Năng Diệu Xúc nói rõ, thành Phật tử trụ thì công chẳng lãng thí.

* **Tri điện:** Trông coi các điện đường thì hương đèn phải thường lau bụi, nghiêm khiết ghế bàn. Hoặc gặp gió thổi, phải tắt hương lửa trong lò, và buộc dây chân phướn, chớ để gần đèn đuốc. Hương tiền thí chủ chẳng được dùng lẫn vào việc khác, ngày Phật đản tắm Phật, nấu nước nóng cúng dường đại chúng, bốn ngày trai mở cửa điện để tiện lui

tới chiêm lễ.

* **Thị giả:** (Đốt hương thư trạng thỉnh khách). Chức của Thị giả rất là thân mật, trông đạo đức ở trước sau, nghe dạy răn sớm tối, đích thân tham học, mong pháp đạo được thành tựu lớn lao, mà lễ tiết thường nên cung kính cẩn mật. Khánh Hỷ hầu Cù-đàm, Hương Lâm hầu Vân Môn, Phật Tổ lại gửi đó có thể xao nhãng các thứ ư? Trụ trì thượng đường tiều tham, Phổ thuyết, khai thất, niệm tụng, phóng tham, tiết lập đặc biệt, thông báo qua lại, đăng ký đốt hương hành lễ, ghi chép pháp ngữ. Thị giả đốt hương giữ chức đó. Phàm Trụ trì có thư từ qua lại, chế tác văn tự, trước đủ thảo trình. Nếu thiếu thư ký thì văn từ bút mực của đơn môn, Thị giả thư trạng nên giữ chức đó. Trụ trì ứng tiếp tân khách quản đãi tôn túc, tiết lập đặt làm đầy đủ văn trạng hành lễ, Thị giả thỉnh khách giữ chức đó. Hoặc Duy-na Tri khách đều chẳng đến chúng hành sự đó, ba Thị giả đều phải nhiếp cả (hoặc nói thư trạng chẳng đáng can thiệp các việc khác, là vô căn cứ). Nếu Trụ trì lâu ra thì trở về các hàng đứng, tạm ra thì chẳng là vị trí ban.

* **Thị giả y bát** (chẳng lập ban): Các bậc tiền bối phần nhiều dùng các bậc sị lão thành của tông lâm cho làm chức đó, bởi năng thấu nạp người trung thành, cứu kẻ lỗi lầm, bủa khắp nhân tài, trong ngoài vô sự, thông biến viên dung, nguyện hạnh trên dưới nghiêm túc, như Thị giả Mật Am hữu như mà được từng nguyên kế đời nhà đó. Đông Tẩu được lên Thủ tọa mà phép càng nghiêm, nay các nơi thường cho kẻ sinh sau tuổi trẻ giữ chức đó, rất khiến bại đức nhậm việc, có thể chẳng thận trọng hay sao?

* **Thị giả thuốc thang** (lập ban): Sớm tối cúng dường thuốc thang lên phương trượng, ứng tiếp hai bên, giúp đỡ Thị giả y bát, vỗ về hành bộc cận sự. Nếu tạm thiếu Thị giả, khách đến thông báo đốt hương, hoặc thiếu người hồi hương, đều nên nhiếp hành, phải chọn người tuổi trẻ khỏe mạnh, nghiêm cẩn mà cho giữ chức đó.

* **Thị giả Thánh Tăng** (chẳng lập ban, hành đạo sau chúng, lo cháo cơm bên ngoài đường): Quý ở chỗ có đạo tâm, hai thời cơm cháo dâng cúng, đánh chùy xuống đường, sớm tối giao điểm đắp vị, giữa đêm gõ đèn, đồng Duy-na giao thấu, Tăng thị tịch xương tiền y. Trụ trì thị tịch thì cầm trống. Đầu thủ cầm phất thì vì đốt hương, hoặc thay đánh chùy, chức niệm Phật mãn, tại chùa này phải dự danh Thị giả. Hai lão thôi cày dứt cầu lúc ở chúng thường giữ chức này. Vì năng kết các duyên mà gắng chí ở đạo.

ĐÔNG TỰ TRI SỰ:

* **Đô giám tự:** Theo Thanh quy xưa chỉ lập giám viện, sau nhân chùa rộng chúng đông, thêm đô tự để coi sóc mọi việc, sớm tối coi việc hương hỏa, ứng tiếp quan viên thí chủ. Bàn tính sổ sách, xuất nhận tiền thóc, thường khiến hàng năm tính có thừa. Kính chủ mến chúng. Mọi việc đều có họp bàn, thưa bẩm Trụ trì mới thi hành, dạy răn hành bộc chẳng vọng đánh đập. Giả sử đáng răn trừng phạt đui, cũng phải thưa bàn lượng trình bày răn, không buông oai bạo, khơi biển khơi tố, sai bày trang khố chức vụ phải công bình, không dùng bè đảng riêng khiến oán trên dưới. Xưa, tông lâm lúc thịnh, phần nhiều thỉnh Tây đường Thủ tọa thư ký giữ chức này, mà Đô giám tự cũng làm chức Thủ tọa thư ký, không thì phải tuổi cao lịch sự, liên năng công cần, vốn làm cho chúng phục thì cho giữ chức đó. Đã không lấy ở công, mà đạo phước thù thắng, trên dưới còn đẹp, tuy nhiều năm chẳng đổi, hoặc mấy lần thỉnh lại sung, lại đâu có thương tổn ư? Nên hiện chỗ đơn liêu cần cựu chẳng đầy năm sáu vị, phó tự trở xuống thì phải trải ba lần, chẳng trở về tiền tự, giám tự chẳng phải ba lần, chẳng trở về môn đường, đô tự chẳng phải ba lần, chẳng được ở đơn liêu, lại thỉnh ra sung đó, công giới bít khóa nguyên phòng để tránh hiềm nghi, hai thời cơm cháo phải đến đường, thì lợi ích hành bộc hạnh tự nhiên chỉnh túc. Như phụ tử minh của Dương kỳ, Phụ công trí của Thạch song, có thể làm phép tắc.

- **Tăng sử chép:** Tri sự ba cương là, như dây lớn của giềng lưới giảng thì trăm mắt chánh. Tiếng Phạm là Ma-ma-đế, Hán dịch là Tự chủ, tức Giám tự ngày nay. Lại, trong kinh Đại Tập chép: Vật chư Tăng khó trông giữ, ta cho phép hai hạng người trông giữ vật Tam bảo: Một là A-la-hán; Hai là Tu-đà-hoàn. Lại có hai hạng: Một là người năng trì tịnh giới, khéo biết nghiệp báo; Hai là người sợ tội đời sau, có các hổ thẹn.

* **Duy-na:** Là giềng mối của chúng Tăng, thả đều điều nhiếp. Đường Tăng đăng ký, biện phân độ điệp chân nguy, chúng có tranh giành sai mất, phải biện giải hòa hợp, giới lạp thứ lớp, sàng lịch đồ trưởng. Việc tăng trong ngoài không gì chẳng trông coi, cử xứng hồi hướng dùng âm thanh làm Phật sự, tăng bệnh tăng tịch, rất phải đốc tâm, mỗi ngày hai thời đến Đường. Chuông trước đường đánh thì lia vị trí, vào đường trước Thánh Tăng, tay trái dâng hương, lùi hai bước rưỡi, chào hỏi chấp tay, mà vào đứng cạnh chùy, trước xem theo ngày hồi hướng, thần bày danh vị. Trống chuông dứt thì đánh một tiếng chùy, chúng bày bát rồi, đánh một tiếng chùy, chấp tay im lặng, hồi hướng

đáng ngày thần bày. Tay trái đề chàm, cử xương (kính mong đại chúng niệm pháp thân thanh tịnh Phật Tỳ-lô-giá-na, viên mãn báo thân, mười hiệu v.v...) tay phải đánh chùy, cao chẳng quá năm tấc, tiếng dứt mới hạ chùy, nhanh chậm vừa chừng. Đợi Thủ tọa xương thực đến câu thứ ba sắp xong, chuyển thân lùi đến đứng ở đầu Tăng bồng, đợi hành thực khắp, tiến tới trước đánh một tiếng chùy, chấp tay đến trước Thánh Tăng chào hỏi, ra khỏi đường trở về vị trí bát, nếu thí chủ trai Tăng hành phẩm vật khắp thực, sau tiếng chùy, thì đi theo Thánh Tăng chuyển, cạnh bên trái châu Thủ tọa thăm hỏi, lại đánh một tiếng chùy mà ra, là thỉnh thí tài. Hoặc có duyên sự khác hoặc tạm giả ra vào, đem sở giới lập, sở giả để coi xét. Đường ty phải biết sở, đích thân đưa sang khách ty để coi xét.

Ký Quy Truyện chép: Duy-na, là Hoa Phạm chép chung, Duy là Cương Duy, là tiếng Hán. Na là tiếng Phạm, nói Yết-ma-đà-na, lược bỏ ba chữ theo lược. Hán gọi là Duyệt chúng. Lại, Luật Thập Tụng chép: Vì trong Tăng phường không người biết thời đánh kiền-chùy, lại không người lau chùi quét tước giảng đường, nhà ăn, không người tương tục bày giường. Lúc chúng loạn, không người khảy bút, v.v... Phật bảo lập Duy-na. Lại, Thanh luận dịch là Thứ đệ, nghĩa là lần lượt coi sóc việc tăng.

* **Phó tự:** Theo Thanh quy xưa thì gọi là Khố đầu, nay các chùa gọi là Quỹ đầu, phương Bắc xưng là Tài bạch, thật ra đều một chức này. Bởi phó nhị Đô giám tự phân công nhọc, trông coi vàng thóc, tiền lụa, lúa gạo xuất nhập của thường trú, tùy thời lên lịch thu quản chi dùng. Khiến khố tử mỗi ngày đầy đủ thu chi bao nhiêu, kiểm định đem đơn trình Phương trượng, gọi là Nhật đơn. Mười ngày kết toán một lần, gọi là tuần đơn, một tháng kết toán một lần, một năm kết chung, có không xem quản, gọi là Nhật hoàng Tổng bạ, Bên ngoài có gạo bún năm vị, mỗi sở đều thường xét tính. Tài vật của thường trú tuy chỉ mảy may đều là chúng Tăng mười phương có phần. Như chẳng phải cửa chùa, quan viên đàn việt ngoại hộ tân khách đón đưa, vui buồn thăm viếng hợp hành nhân sự, đều chẳng thể giả danh chi phá xâm lạm. Trên dưới khố tử đó phải chọn có tâm lực khả năng ghi chép tính toán, giữ mình liêm cẩn thì làm chức đó. Tăng bệnh được dùng vật cung cấp, tức thời ứng phó, như kho lẫm thủng đột chim chuột xâm hại gạo thóc, ẩm ướt tất cả vật sắc, chóng buông gìn giữ có khi chẳng đúng pháp, đều phải kịp thời xem xét xử lý.

* **Diễn tòa:** Chức trông coi cơm cháo của đại chúng, tất cả cúng

đường, phải cho tinh khiết, vật liệu điều hòa, kiểm buộc cục vụn, tiếc giữ thường trú, chẳng được tàn hại hết, răn chúng hành giả vâng giữ khuôn phép, hành ích Phổ thỉnh, chẳng được lười khinh, vớ về người làm vườn, gieo trồng kịp vụ, chia lợi đồng đều, hai thời đến nhà bếp, cháo cơm ăn chẳng khác chúng, cháo cơm trên thùng trước đối Tăng đường đốt hương lễ lạy, sau đó mới bắt đầu quá đường.

* **Trực tuế:** Chức trông coi tất cả việc làm. Điện đường liêu phòng hư hại, thường phải gia tâm sửa chữa, động dụng mọi vật, thường xem số đó, nhân lực làm việc, xét công trình đó, gạt bỏ biếng lười, không dung ăn không tốn tài hại công, ruộng vườn phòng nhà, nghiên mài giả phường, xe thuyền số lượng, giặc trộm lửa đèn, tuần hộ phòng răn, sai bỏ sứ lệnh, thưởng phạt chánh đáng, đều nên công cần, nhọc khỏe chia đều, như tu tạo lớn thì thêm người trông coi.

LIỆT CHỨC TẠP VỤ

* **Liêu nguyên:** Trông coi văn kinh, mọi vật của các Liâu. Trà nước nóng củi than, xin cấp cần dùng, quét tước rải rưới cạo đầu, giá khăn các loại. Mỗi ngày, dùng cháo xong, khiến hành giả trà đầu đứng ngoài cửa đợi chúng đến. Đánh ba tiếng bảng, đại chúng về liêu, liêu trưởng phân tay.

* **Liêu chủ phó liêu:** Đối diện vị trí phải trái, phó liêu ra đốt hương trở về vị trí. Trà Đầu hét rằng: “Chẳng xét”. Đại chúng kính lễ, gặp ngày mồng một, rằm, chằm nước nóng, đánh bảng nhóm chúng, đốt hương hành nước nóng như lễ thường. Liêu chủ phó liêu, an chúng ở liêu nguyên chiếu thứ lớp giới lạp. Từ dưới mà lên thỉnh giữ chức đó, ghi định danh tự, dán trước trên bảng, mười ngày thay một lần, giúp Liêu nguyên việc. Sớm tối tăng chúng về Đường, tuần xem bàn kinh, hoặc có sót quên các vật lặt vặt thì mất đồng gom nhặt giao trả, và giao điểm bàn liêu các vật lặt vặt đề điều hương đèn trà nước nóng, không cho người ngoài ở lại qua đêm và gửi bán các vật, do dự định trông liêu một tên, khiến dùng thứ lớp thay giúp phó Liêu. Nếu Liêu chủ gặp mãn theo Duy-na thỉnh giao thay thế, phó liêu gặp mãn theo Liêu nguyên thỉnh giao thay thế.

* **Diên thọ Đường chủ:** Trông nom Tăng bệnh, thuốc thang dầu đèn, than lửa cơm cháo năm vị, thường cung cấp đầy đủ. Công giới nếu thiếu, nếu tự mình đầy đủ kết duyên ứng phó, hoặc khuyên hóa thí chủ bày biện, giường chiếu áo chăn dơ bẩn lẫn lộn nên giặt giữ, không sinh hiềm oán, trong tám ruộng phước thì chăm sóc người bệnh là bậc nhất.

* **Tịnh Đầu:** Quét đất nghiêm hương, rút thẻ tẩy xí, nấu nước nóng thêm nước, phải cho kịp thời, hơi có lẫn lộn tức thì rửa sạch, khăn tay thùng sạch, xem xét thêm thay. Người làm chức này đều là tự phát đạo tâm, lúc sắp giao đổi, Đường ty dự ra bảng nhỏ ghi (kế dưới tịnh đầu thiếu người, nếu có kết duyên xin để lại tên họ mời lưu phương danh), nguyện kết duyên là thâu bạch Đường ty, sau đó báo Trụ trì thỉnh sung đó.

* **Hóa chủ:** An chúng ở thường trụ, thuế nhập có hạn, phải nhờ hóa chủ khuyến hóa đàn việt, tùy khả năng cúng thí, giúp thêm cúng chúng. Đó hẳn là hằng sản đủ dùng, chẳng cần nhiều lần đến mong cầu khiến nhàm chán.

* **Viên chủ:** Chẳng sợ siêng năng khổ nhọc, đem thân dẫn trước, gieo trồng rau lá kịp thời tươi tẩm, cung cấp nhà bếp, không để thiếu sót.

* **Ma chủ:** Kiên chủ giả phưởng gạo bún, cúng chúng rất có quan hệ, phải chọn người có đạo tâm, am hiểu việc cối xay v.v... thì sung đó.

* **Thủy đầu:** Canh năm nấu nước nóng, cúng bồn chậu cho đại chúng, khăn tay chậu rửa mặt đèn đuốc, nha dược, không để thiếu sót. Tháng mùa đông hong sấy khăn tay, phải dậy sớm thiết bày, chớ để đến lúc cần làm động niệm chúng.

* **Than đầu:** Dự bị than củi để ngăn việc lạnh, hoặc khuyến hóa thí chủ, hoặc xuất công giới, phải cho đủ dùng.

* **Trang chủ:** Coi về Điền giới cho đến sửa sang trang xá, Đề đốc nông vụ, vỗ yên trang điền. Chút ít việc nên tùy thời tiêu nghỉ, việc liên quan đại thể, trình bày chùa định đoạt. Gần đây, tông lâm rách nát trăm xuất mà trong Trang rất lăm, lược nêu có ba. Các phương thông hại mới đầu tranh giành chức Trang, đâu năng khắp cùng, gây oán với Trụ trì trên dưới chẳng hòa mục là một. Một là sung chức đó, ở cách xa chùa, không việc gì chẳng làm, đến nổi tranh giành khởi tố, cúng chúng tiền lương đều do phí tổn canh cày. Lại chứa trốn mắc nợ để lụy về sau, do đó mà giếng mỗi chẳng giữ, trang điền sinh lờn, thuế khóa chẳng trả, là tệ thứ hai. Giả sử khiến người lão thành khéo việc sung đó, mà châu huyện ứng đối. Lại lệnh cầm cán, hương đồ chức sai, lân lý giàu có, đều được tìm bồi. Đã mở mối đó, hơi có chẳng kịp, khiến sinh kẽ hở, tuy chẳng rõ chi, mà khéo lập trừ phá công tư vô ích, nên phí của trong trang hoặc một nửa ở chùa, đó là tệ thứ ba. Chỉ như Đại gia sản nghiệp giàu lớn, chẳng nghe phân để con em, khắp ở trang sở, bởi canh cày

gieo tĩa có người làm mướn, Đê đốc thì có giáp cán, lúc thâu thuế thì tự có Tăng hành giám thâu, ngoài ra, giả sử có thâu nạp tu sửa bờ đập y cứ lương, v.v... các khoản chỉ đến lúc phân giao cần cự Tri sự. Hạn kỳ sai làm, việc xong trở về, chẳng phải chỉ bớt phí, mà có bổ ích của thường trụ và tiêu họa chưa nẩy mầm, công tư đều được lợi, nay phế bỏ của các nơi như trốn mất nhà. Trụ trì cần cự năng nghĩ thương cửa chùa, muốn bớt phí cứu giúp, trừ bỏ lạm nhũng, xin từ đây làm đầu. Đó lúc đầu so sánh có đáng cật nạn lại chẳng? Mà cho làm chức trang là, riêng bàn nghị thù đáp bổ sung.

* *Các trang giám thâu:* Thanh quy xưa, lúc đầu không có trang chủ giám thâu, gần đây mới đặt ra tên gọi này. Khi đặt tên gọi này, mà tộ của nó có cả trăm thứ. Vì Trụ trì riêng nhậm, chẳng phải nhân giả có, nhân lợi quanh co là có theo, vì người cần cự chấp sự nhiều năm đánh giá sung vào có đó, giá thế cầu sung là có, lập bè đảng phân sung là có, dốc sức tranh sung là có, tổn công hại tư chẳng thể nêu cử. Tuy muốn cứu giúp, cuối cùng thế nào. Nếu được liêm chánh cần cự phụ giúp Trụ trì, công chọn chia dùng, hoặc đối chúng rút thể niêm sung đó, làm chức này là phải nghiêm mình làm niệm, kính chúng làm tâm, không tàn ác lấy điền hộ, không khuyết tổn của thường trụ, thì tự tha đều lợi.

THỈNH LẬP TĂNG THỦ TỌA

Việc đó quan trọng không thể xem thường, như Đại phương Tây đường danh đức Thủ tọa. Hạnh giải vốn là điều đại chúng tôn phục, cần kẻ bày tình, như có xứng ý, đặt làm thượng đường nói là thời gian này chúng đông nhiều, nên được đáng người cùng vì dựng lập cờ pháp, mở lò bệ lớn. Trong chùa may có người mỗ, thấy biết cao sáng, chỗ tuệ mạng nương. Lát nữa xuống tòa, đồng Lương tự đại chúng lạy thỉnh vì chúng khai thất, cúi mong từ bi thương xót hứa khả. Xuống tòa, hành giả phương trượng dùng mâm khăn gói dựng hai bìa nhập thất và Phổ thuyết, đến nơi dưới tòa đồng đại chúng lạy thỉnh, văn từ là (đại chúng dốc lòng từ lâu nghĩ suy chỉ dạy, cúi mong từ bi xót thương hứa khả), người thọ thỉnh theo đến phương trượng đốt hương xúc lễ lạy tạ, văn từ là (mỗ may được nương cậy Quý đồ tặng vụng về. Đã được bị cử chẳng dám có trái). Đáp rằng: “Phật pháp cậy trọng, kính mong thương tình. Tạ xong, hành giả Đường ty đánh chuông ở Tăng đường, đại chúng đồng đưa tiền về Liêu. Trụ trì đối xúc lễ một lạy tiễn ra, kế là chào hỏi đại chúng, Duy-na đến Liêu, bàn nghị thỉnh một người Thị giả, treo bảng Phổ thuyết, dự thiết bày chiếu đường ghế thiền, Phát tử, chủ trượng, lò

đền, đánh một hồi trống, chúng nhóm lập định, lập tăng trở về vị trí. Duy-na ra ban đốt hương, đồng với đại chúng lại lạy xuống bày thỉnh. Lập tăng ngồi, kiết già, Lưỡng tự chào hỏi, Trụ trì chào hỏi. Lập tăng phổ thuyết xong. Duy-na đồng đại chúng lại lạy xuống bày tạ. Lập Tăng tức ôm hương đến chỗ Phương trưởng, đặt tạ, cả hai lạy ba lạy, văn từ là (đã được sứ lệnh gắng nguyện gánh vác, từ bi gồm cả, chẳng ngăn được thẹn sợ). Bèn đến khố ty, các liêu phòng chào hỏi, phương trưởng chuẩn bị cơm rau, thỉnh đặt làm nước nóng dùng bữa chiều. Đến chiều, nước nóng quả, Lưỡng tự quang bạn, lập tăng thị giả cùng dự. Ngày hôm sau, Trụ trì thỉnh Tăng đường đặc biệt làm trà Thị giả thỉnh khách đầy đủ bằng trà (nghỉ thức xem ở sau), đến Liêu cấm hương lạy thỉnh, lễ đồng như đặc biệt làm Tân thủ tọa. Lập tăng phải đặt làm thủ tọa đại chúng trà, đồng với lễ tiền Đường đặc biệt làm hậu Đường đại chúng. Ngày khác, phương trưởng quản đái thỉnh Lưỡng tự quang bạn.

THỈNH DANH ĐỨC THỦ TỌA

Trụ trì phải dự bấm bày, như có xứng ý, phương trưởng trước mời dùng trà, Lưỡng tự quang bạn liền đánh trống lên tòa. Lại chẳng báo chúng, Trụ trì cặn kẽ khẩn thiết, xuống tòa cùng đại chúng đồng bày lạy thỉnh, đánh chuông tiền đưa về liêu, trà nước nóng quản đái lễ đồng như trước, tiến thối chẳng lẫn lộn, Lưỡng tự không giao thay thế.

- Bảg: (Hòa-thượng Đường đầu sáng nay thọ trai xong, đến Vân đường châm trà, đặt làm Tân mạng Thủ tọa. Hãy dùng nghi của cờ bày giá, văn thỉnh các Tri sự, đại chúng đồng nhủ lòng, quang bạn.

Nay, ngày tháng , thị ty mổ kính bạch.

LƯƠNG TỰ TIẾN LUI

Đầu thủ chuyên chọn người tài đức tương đối cho giữ chức đó, gần đây những kẻ tầm thường trách vì ăn uống mà liên tiếp làm việc, khiến các kẻ sĩ giữ bản ôm đạo càng cam tâm lui tàng. Tông lâm do đâu mà kính mến tốt lành, Trụ trì phải đổi thay tệ hại đó là đúng. Theo Thanh quy xưa, Tri sự chỉ xếp vào giám viện, Duy-na điễn tọa, trị tuế, khổ đầu năm vị mà thôi, chức mãn thì đánh chùy bạch chúng cáo lui về Đường theo chúng. Lúc đầu, không đơn liêu giường vị, nên tông lâm hưng thịnh, gần đây các phương lớn nhỏ cần cự động đến trăm số, tôi tớ gấp bội, mà tăng đường vắng không một người. Khoảng niên hiệu Thái Định (1324-1328 đời Nguyên) Thừa tướng Thoát Hoan lãnh hành tuyên chính viện, chia chùa viện thành ba hạng thượng, trung, hạ v.v...

ngạch định hằng năm thỉnh tri sự số vị chánh là đây, nên vâng hành đó. Chức sự sắp mãn, dự đến Phương trượng thưa lui. Như chọn định ngày tấn thối, Trụ trì bảo hành giả báo cho Lương tự biết, nên biết chiều, tối đánh chuông. Một ban cựu Tri sự đến Phương trượng cắm hương cáo thưa, xúc lạy một lạy, nạp sổ chìa khóa khóa mà lui. Trong đây hoặc có lưu lại là Trụ trì theo đưa đến khóa ty, Thị giả đốt hương châm nước nóng, khuyên gắng lưu. Đến canh năm hôm sau đánh chuông, một ban đầu thủ ôm hương đến chỗ Phương trượng, xúc lạy một lạy, cáo lui. Hoặc có lưu lại là, cũng đồng lễ trước, châm nước nóng lưu lại đó. Trụ trì đem danh mục người chọn định, cùng Tây đường cần cựu, khiến hành giả khách đầu, thỉnh dùng cháo xong thì dùng trà, một ban cựu tri sự đó đợi Tăng đường hành cháo khắp, từ cửa sau mà vào, Thượng thủ đánh chùy một tiếng, thưa: “Bạch đại chúng! Chúng tôi hôm qua được từ chỉ của Hòa-thượng đường đầu, khiến trở về khóa ty, nay lại tâm lực khổ nhọc, xin lui về Đường theo chúng, kính bạch”. Lại đánh một tiếng chùy, từ bên trái Thánh Tăng ra trước Trụ trì, cả hai lạy ba lạy. Mới đầu bày, thưa: “Chúng tôi hôm qua được chọn ghi, tự thẹn chẳng phải tài năng. Hạ tình không ngăn nổi thẹn sợ”. Lại bày tuần tự lạnh ấm xong, xúc lạy ba lạy, lùi thân. Từ bên phải Thánh Tăng ra trước Thánh Tăng, lạy ba lạy, chuyển thân theo Thủ tọa bằng đứng dậy tuần Đường một vòng, khoảng giữa chào hỏi mà lui. Dùng cháo xong, hành giả giữ thỉnh người mới đến Tẩm đường, dâng trà xong, Trụ trì đích thân đứng dậy, đốt một nén hương, trở về vị trí, bạch rằng: “Lương tự trước cáo lui, việc này không thể thiếu người. Lạy thỉnh người mõ sung làm tri sự, người mõ sung làm Đầu thủ, theo một nêu danh, bạch xong”, Trụ trì ra đến trước lò, Thị giả vái thỉnh người mới đến trước Trụ trì, đối xúc lễ một lạy, Tân tri sự đồng tiến tới trước, cả hai lạy ba lạy, mới đầu bày, thưa: “Chúng tôi chột vào tông lâm, mọi sự sinh sơ quá nhờ sứ lệnh, Hạ tình chẳng thảng chí của lo sợ”. Lại bày, thưa: “Ngày hôm nay khiến kính cần lúc cùng chỉ, Hòa-thượng đường đầu đi ở nhiều phước” xúc lạy ba lạy. Trụ trì đáp một lạy. Tân đầu thủ tiến tới trước, cả hai lạy ba lạy, đặt văn từ đồng như trước, chuyển vị trí dâng nước nóng (Hàm thuần quy nói: Vái tiếp ngồi, tiếp hương, tiếp nước nóng, đến nay các phương thực hành. Hoặc cho rằng đang chiều có đặc biệt vì đây có thể miễn, giảng hay chẳng giảng ở ý Trụ trì”. Nước nóng xong, tạ lễ, hoặc bày hoặc miễn, Cung Đầu đánh chuông ở Tăng đường, đại chúng trở về vị trí Bát đứng định, Trụ trì vào đường, trước tiên đưa tiên Đường Đầu thủ, vì thứ Đầu thủ theo về vị trí bát, mỗi xúc lạy một lạy, tiếp tiên đưa hậu Đường đối

xúc lạy một lạy. Một ban Tân tri sự dự đứng ở Đầu bản Tây đường. Trụ trì trở về vị trí. Duy-na sang đến Trụ trì chào hỏi rồi đứng bên cạnh (nếu Duy-na đã lui, thì Thị giả tri khách thay thế hành lễ). Trụ trì giao danh mục cho, đối mặt chào hỏi, theo sau Thánh Tăng, chuyển đánh chùy một tiếng, thưa: “Bạch đại chúng! Tri sự trước cáo lui. Việc này không thể thiếu người. Vừa kính vâng từ chỉ của Hòa-thượng Đường đầu, thỉnh người mõ sung chức mõ, người mõ sung chức mõ, kính bạch”. Lại đánh một tiếng chùy. Thị giả liền vái thỉnh một ban Tân tri sự, đến trước Trụ trì xúc lạy một lạy, Duy-na bạch rằng: “Thỉnh Tri sự xong”, lại đánh một tiếng chùy, một ban Tri sự cả hai lạy ba lạy. (Đặt văn từ đều đồng như trước), Tri sự chuyển lui sau Thánh Tăng, theo bên phải ra trước Thánh Tăng bày đứng, lạy ba lạy. Duy-na dẫn tuần Đường một vòng, trở về giữa chào hỏi, lùi ngang qua đầu bảng Tây đường đứng. Hành giả Đường ty hét rằng: “Đại chúng lễ chúc mừng Tân tri sự”, khắp đồng xúc lạy một lạy xong. Lại hét rằng: “Tân tri sự lễ tạ đại chúng”, khắp đồng xúc lạy một lạy xong. Lại hét rằng: “Đại chúng tiễn đưa Tân tri sự về khố ty”. Hành giả Cung đầu đánh chuông ở tầng đường, Trụ trì tiễn đưa vào đối xúc lạy một lạy tiễn đưa Trụ trì ra, cùng người cựu giao thay thế, cùng chuyển thân đối, xúc lạy một lạy, tiễn đưa người cựu ra. Thị giả trước chúc mừng, tiếp Đầu thủ lãnh chúng chúc mừng xong, hành giả hét rằng: “Đại chúng tiễn đưa Tân thủ tọa về Liâu”. Lại đánh chuông tiễn đưa, chúc mừng xong, hét rằng: “Đại chúng tiễn đưa Tân Duy-na về Đường ty”, lại đánh chuông tiễn đưa chúc mừng xong. Theo hét một tiếng rằng: “Hai ban cần cựu tiễn đưa Tân hậu đường Thủ tọa, Thư ký, Tạng chủ, Tri khách về liâu”, tiễn đưa chúc mừng giao thay thế, lễ đồng như trước. Lại đều hét rằng: “Đại chúng tiễn đưa cựu thủ tọa, đô tự về liâu”, cũng đánh chuông, chúc mừng xong, đều hét rằng: “Hai bạn cần cựu tiễn đưa dùng thứ cựu Đầu thủ Tri sự về Mông đường tiễn tư”. Lễ cũng như trước, tiễn vị Trụ trì ra, Liâu chủ trước tiếp đãi, chuyển thân lẫn nhau đối xúc lạy một lạy, chẳng tiễn ra, sau đó nhận chúc mừng đều xong, các vị Tân cựu đều ôm hương đến chỗ Phương trượng lạy tạ, hương người mới hệ thuộc khố ty chuẩn bị tạ xong, các vị Tân cựu đồng tuần liâu phương trượng thỉnh giữa trai điểm tâm. Đến giờ trai cơm rau, vẫn thỉnh Tây đường cần cựu quang bạn, Liệt chúc tạ vụ đãi thỉnh Lương tự xong, ngày khác đến Đường ty cáo lui, thứ lớp chọn người giao thay.

THỈNH TRI SỰ LÚC TREO BÁT

Có xứ Trụ trì chẳng trước hòa hội, im lặng chọn người đình, dự phân trao hành giả Đường ty. Ở Tăng đường, dùng cháo sáng xong, lúc treo bát, hét rằng: “Đại chúng dừng chốc lát thỉnh Tân tri sự”. Duy-na vào Tăng đường trước đốt hương, tuần đường một vòng, đến trước Trụ trì chào hỏi, đứng bên cạnh, Trụ trì ban giao danh mục thỉnh người, tiếp xong, đối mặt đáp lễ, theo sau Thánh Tăng chuyển, đánh một chùy tiếng, bạch rằng: “Bạch đại chúng! Vừa vâng phụng từ chỉ của Hòa-thượng Đường đầu, thỉnh người mõ sung cho Tri sự mõ”. Theo một bạch xong, Thị giả vái thỉnh người mới đến trước Trụ trì nhận chức, cùng đồng như lễ trước, bạch Phương trượng họp dùng trà thỉnh Đầu thủ, lễ đều đồng như trước.

THỊ GIẢ TIẾN LÌU.

Thỉnh Lưỡng tự xong, cựu Thị giả theo Trụ trì lên phương trượng thưa bẩm rằng: “Chúng con từ lâu hầu Hòa-thượng, nay muốn cáo lui theo chúng hành đạo, cúi mong từ bi”. Cắm hương, lạy ba lạy mà lui. Trụ trì phê xuống Đường ty, thỉnh Tân thị giả, Duy-na khiến hành giả y theo phê thỉnh, vẫn thỉnh liêu nguyên khuyên thỉnh, đồng đến Đường ty dùng trà tiếp mời vào, đốt hương châm trà xong, đứng dậy lại đốt hương bạch rằng: “Vừa vâng phụng từ chỉ của Hòa-thượng Đường đầu, bảo thỉnh Thượng tọa mõ sung vào Thị giả mõ”, theo một bạch xong, vái người thọ thỉnh, tiến tới trước khắp đồng xúc lạy một lạy, chuyển vị trí, Duy-na hành lễ vái mời ngồi, tiếp hương, trở về vị trí ngồi, dâng nước nóng xong, dẫn lên phương trượng, Trụ trì ra, Duy-na tiến tới trước thưa: “Vừa vâng phụng từ chỉ, bảo thỉnh người mõ sung cho Thị giả mõ, nay dẫn đốt hương lễ lạy”. Trụ trì cứ ngồi, Tân Thị giả cắm hương lạy ba lạy xong, Duy-na tiến đưa về liêu, đối xúc lạy một lạy, Thị giả tiến ra, tức cùng người cựu giao thay thế, đồng như lễ Đầu thủ (Hàm Thuần Quy ghi: Cũng có Trụ trì tự tiến đưa Thị giả về liêu, Thị giả phải xúc lạy một lạy tiến ra, Chí Đại Quy ghi: Nếu là người danh đức, Trụ trì đích thân tiến đưa vào liêu, đối xúc lạy một lạy, Duy-na chỉ chúc mừng mà thôi, chớ xem thường). Hành giả phương trượng trực sảnh kiệu phướn lạy chúc mừng. Hành giả Đường ty dẫn Tân cựu Thị giả đồng tuần liêu xong, Tân thị giả lại lên phương trượng đốt hương lạy tạ, cựu Thị giả sớm tối dò xét đồng Tân Thị giả, hương trượng chào hỏi, ba ngày sau, Trụ trì phê xuống Đường ty tiến đưa về Liêu chúng, cùng Duy-na Liêu nguyên chào hỏi xong, vẫn lên Phương trượng đốt hương lạy tạ. Thị giả

Thánh Tăng hệ thuộc Duy-na, chọn người hòa hội sung chức, sau dẫn Phương trưởng lễ tạ, tùy lệ trà nước nóng điểm tâm quản đãi.

LIÊU PHÒNG GIAO CẮT CÁC VẬT LẶT LẶT.

Liêu phòng mọi vật do thường trú đặt làm chằng dẽ, thường có người chức sự trông coi làm truyền xá, đến lúc tiến lùi hương nhân đều tự chuyển dời, tự nhiên rỗng không, khiến người mới vào Liêu không sao toan liệu, chưa khỏi đủ số, đến khố ty yêu cầu vật cần chằng được, nhân đó trên dưới lời tiếng chằng an. Giả sử nếu ứng phó trọng phí của thường trú, khố ty phải đặt tổng ba, ghi chép đầy đủ mọi vật trong các liêu. Trụ trì Tri sự kiểm định bèn phân đặt quyển sổ nhỏ giao cho các liêu, hai bên đối chiếu tương đồng. Tân cựu cùng nhau giao cắt, hư tổn thì công giới tu bổ, thiếu mất thì tự liêu đó đền bù. Sắp tiến lùi, trước vài ngày, phó tự sai hành giả ban sớ đến các liêu, dự trước điểm đối rõ ràng, trách nhiệm tại nhân bộc trong liêu, không được làm mất, trái phạm thì phải bồi thường. Hoặc có Tăng thêm số mục tùy thì niêm phong đồng phụ ba, ngõ hầu có thể khảo xét.

PHƯƠNG TRƯỞNG ĐẶC BIỆT LÀM TÂN CỰU LƯƠNG TỰ THANG

Thị giả thỉnh khách khiến hành giả khách đầu chuẩn bị mâm khăn lò đèn, đến nơi Tân cựu Tiên đường Thủ tọa, đốt hương xúc lay một lay, thưa rằng: “Hòa-thượng Đường đầu thỉnh tham tiền đến Tắm đường đặc biệt dâng nước nóng”, kế là ở trước tân cựu Đô tự, đốt hương không lay, từ ngữ đồng như trước, kế tiếp là tân cựu Lương tự khiến khách đầu thỉnh, và thỉnh cần cựu quang bạn đóng treo ở Tắm đường, thiết bày vị trí ngôi quang bạn phân tay, Tân đầu thủ một ra, Tân tri sự hai ra, Cựu đầu thủ ba ra, Cựu tri sự bốn ra. Ngoài ra, cần cựu dự quang bạn là sắp xếp chủ bạn hai bên. Tây tự bên trái, Đông tự bên phải, Thị giả đốt hương, dự bày chiếu bài. Đến giờ đánh trống, khách nhóm đồng với Thị giả thỉnh khách hành lễ (đồng như lễ tiểu tọa nước nóng), đến chiều nước nóng quá. Sáng sớm hôm sau dùng cháo xong, thỉnh người tân cựu dùng trà, khố ty cũng thỉnh trà, nhưng chằng kịp đến. Đến phương trưởng dùng trà xong, liền đến đặc tạ, giữa trai, khố ty điểm tâm, vẫn đề điều tiễn đưa người cựu, cháo cơm ba ngày.

ĐƯỜNG TY ĐẶC BIỆT LÀM TÂN CỰU THỊ GIẢ TRÀ THANG

Cơm rau xong, Duy-na khiến hành giả đường ty thỉnh Thị giả tân cựu, và Thị giả Thánh Tăng cùng tham tiền đến Liêu dâng nước nóng, Đường ty thiết vị trí, bày chiếu bài, thỉnh Liêu nguyên, quang bạn đánh bảng trước liêu, tiếp vào mời ngồi (lễ đồng như khố ty), ngay tại phương trượng trước đặt biệt làm nước nóng, ngõ hầu chẳng phòng ngại hành lễ, đợi phương trượng riêng làm Tân thủ tọa trà xong, thì Đường ty cũng thỉnh Thị giả tân cựu riêng làm trà, ngày hôm sau phải chuyên cảm tạ.

KHỐ TY RIÊNG LÀM TÂN CỰU LƯƠNG TỰ THANG ĐƯỢC THẠCH

Cơm rau xong, khiến hành giả khách đầu chuẩn bị mâm khăn, lò đèn, Thượng thủ Tri sự đến chỗ Tân cựu thủ tọa và Cựu đô tự, đốt hương, vãn từ là (chiều nay Phương trượng dùng nước nóng xong, đến khố ty làm nước nóng, cúi mong giáng trọng). Khách đầu theo sau thỉnh rằng: “Nước nóng xong, đến tòa dùng bữa chiều”, và thỉnh Tân cựu, chức sự lớn nhỏ, vãn thỉnh Tây đường cần cựu, quang bạn thiết vị trí bày chiếu bài, vị trí phân bốn ra. Tân đầu thủ một ra, Cựu đầu thủ hai ra, Cựu tri sự ba ra, Trang khố bốn ra, Tân tri sự cũng y ban bày vị trí, riêng Duy-na đến tòa, quang bạn cần cựu như phương trượng bày vị trí, đợi phương trượng dùng nước nóng xong, khố ty đánh bảng, đều y theo bài lập định, Đô tự tuần tòa mời ngồi xong, đốt hương vái hương, y ngồi vị trí ra đầu đi tuần chào hỏi, trở về giữa, đốt hương quang bạn trở về vị trí ngồi dâng nước nóng, nước nóng xong đứng dậy ra, đến trước, là tạ nước nóng xong, vén y đến tòa dùng bữa chiều.

ĐƯỜNG TY TIẾN ĐƯA CỰU THỦ TỌA ĐÔ TỰ BÁT VỊ

Duy-na ở sau ba ngày Lương tự tiến lùi, lúc chưa khai tĩnh, phân giao cho hành giả Đường ty, dẫn người gánh đèn, thỉnh cựu thủ tọa đô tự đến Đường ty dâng nước nóng, Duy-na tiếp vào, đốt hương uống nước nóng xong, bạch rằng: “Thanh chức đã mãn, sơn môn lễ hợp, mời đưa bát vị”, dẫn đến Tăng đường, theo cửa sau vào. Trước tiến đưa thủ tọa, kế tiến Đô tự về mỗi đầu bản, mỗi xúc lạy một lạy, ngay ngày đó treo bát ở đường.

PHƯƠNG TRƯỢNG QUẢN ĐÀI TÂN CỰU LƯƠNG TỰ

Trụ trì riêng làm thượng đường mỗi mỗi nêu danh, tuần tự tạ xong, người tân cựu đến dưới tòa lạy tạ. Thị giả thỉnh khách khiến hành giả khách đầu chuẩn bị mâm khăn, lò đèn, hộp hương đến trước Tân cựu thủ tọa, đốt hương bày thỉnh rằng: “Hòa-thượng phương trượng giỡn ngọc thỉnh đến Tắm đường quán đãi”. Khách đầu thỉnh người thứ Tân cựu và cần cựu, quang bạn ở Tắm đường thiết vị trí bày chiếu bài, khách nhóm, báo Trụ trì ra tiếp, mỗi tòa y chiếu bài lập định, Thị giả đốt hương cùng Thị giả thỉnh khách đi tuần mời ngồi xong, đốt hương đưa đến ghế. Thị giả một ban xếp trước Trụ trì chào hỏi vào vị trí, hành nước nóng hạ vật thực xong, đến lúc hành phạn đốt hương, Thị giả lìa vị trí đốt hương, hạ phẩm vật cơm xong lui ghế, đánh trống lễ giảng trà (cùng đồng lễ đặt làm nước nóng). Đánh ba tiếng trống lui tòa, người tân cựu cả hai ba lạy bái tạ.

PHƯƠNG TRƯỞNG RIÊNG LÀM TÂN THỦ TỌA TRÀ

Quán đãi xong, sáng hôm sau Thị giả đốt hương đến Trụ trì, khiến hành giả khách đầu chuẩn bị mâm khăn, lò đèn, hộp hương, Thị giả thỉnh khách viết bảng trà. (Biểu thức xem ở trước) danh đức thủ tọa đồng đến liêu Thủ tọa, đốt hương xúc lạy một lạy, thưa rằng: “Hòa-thượng Đường đầu thọ trai xong, đến Vân đường riêng làm điểm trà, cúi mong giáng trọng). Khách đầu báo với chúng, treo bảng điểm trà, vẫn thỉnh tri sự đại chúng, quang bạn bày chiếu bài, Thị giả hành lễ (đồng như lễ bốn tiết riêng làm, nhưng bốn đầu bản chẳng đặt ghế, không tuần đường thỉnh trà). Lễ xong, trước thâu chén Thủ tọa, Trụ trì, Thủ tọa thẳng đến trước Trụ trì hành lễ, mới đầu bày thưa: “Ngày nay riêng nhờ tiền điểm lễ ý quá cần, Hạ tình chẳng ngăn nổi thẹn sợ”. Kế là nêu bày lạnh ấm xong, xúc lạy ba lạy, thủ tọa theo sau Thánh Tăng từ phía phải ra trước Đường, Trụ trì cùng tiến lại vị trí cầm chén, Thị giả đốt hương quang bạn xong thâu chén, ba tiếng đánh trống, lui tòa. Thủ tọa vẫn ở gian dưới pháp đường đợi Trụ trì tạ trà.

TÂN THỦ TỌA RIÊNG LÀM HẬU ĐƯỜNG ĐẠI CHÚNG TRÀ

(Không hậu Đường thì dùng thứ Đầu thủ)

Phương trượng riêng làm trà xong, ngày hôm sau, Tân thủ tọa ôm hương đến chỗ Phương trượng, lạy thỉnh rằng: “Trai xong, riêng làm hậu Đường thủ tọa đại chúng, đến Vân đường châm trà, cúi mong từ bi giáng trọng”. Đây đủ trạng văn (biểu thức xem ở sau), chuẩn bị mâm khăn,

lò đèn, đến liêu hậu Đường thủ tọa, đốt hương lạy thỉnh rằng: “Nay, giờ thọ trai xong, đến Vân đường châm trà riêng làm, cúi mong giáng trọng”. Trình nạp trạng văn xong, người nhận làm khiến trà đầu của bản liêu thay nhau giao Cung đầu dán ở gian dưới trước Tăng đường. Phong bao niêm trạng trước, kế khiến Hành giả Đường ty báo chúng, treo bảng điểm trà, đánh bảng lớn, bên trong Tăng đường đi tuần thỉnh trà. (Đánh trống nhóm chúng hành lễ đều đồng như lễ thường riêng làm).

- Trạng văn: (Tiền đường thủ tọa Tỳ-kheo mỗ, như trên mỗ, nay giờ thọ trai xong, đến Vân Đường châm trà, một tiếng chuông riêng làm, hậu Đường thủ tọa đại chúng, vẫn thỉnh các Tri sự đồng xót thương quang giáng).

Nay, ngày tháng , đầy đủ vị mỗ trạng văn).

- Biểu thức: (Khả lậu tử, trạng văn thỉnh hậu Đường thủ tọa đại chúng, đầy đủ vị mỗ, kính thư).

TRỤ TRÌ THẨM VIẾNG ĐẦU THỦ CHÂM TRÀ

Trà nước nóng lễ xong, Trụ trì thọ trai xong đến các Liêu Đầu thủ châm trà thông dong ôn tồn, xem xét thiếu sót, tùy khiến khố ty làm xong.

LƯỞNG TỰ GIAO THAY THẾ TRÀ

Xét đợi phương trường riêng làm Tân thủ tọa trà xong, lần lượt tân chức sự đầy đủ oai nghi, ôm hương đích thân đến chỗ các người nhận thay thế, cắm hương đối xứng lạy một lạy, thỉnh rằng: “Trai xong, xin lạy thỉnh tôn trọng đến liêu dâng trà”, tùy khiến trà đầu thỉnh Lương tự đều một vị, Đông tự Tây tự cần cựa đều một vị, quang bạn. (Tây tự thỉnh trà, thì Tây tự phân tay ngồi, ở trong đồng xếp Đầu thủ, thỉnh dưới vai một vị Quang bạn, như người trên vai đến vị trí ngồi ngăn ngại nhau. Đông tự thỉnh trà, thì Đầu thủ phân tay ngồi, như vị trí Duy-na ở Đông tự, lúc thỉnh trà dưới vai phó tự một người đến). Trong liêu hướng vào trong lập vị trí riêng làm, chủ tịch phân tay vị trí, hai bên vị trí người quang bạn. Trai xong, đánh bảng trước liêu, tiếp người nhận riêng làm, kế người quang bạn vào vị trí mời ngồi, đốt hương vái hương, đốt hương Quang bạn, vào tòa hạ trà, trà xong, người nhận thay thế đứng dậy làm đầu thỉnh hương cắm trong lò, xúc lạy bái tạ mà lui. Ngày hôm sau, khiến hành giả Đường ty thỉnh giao thay thế điểm tâm, danh thắng một người, Quang bạn tiền Đường thủ tọa, thì thỉnh Tây đường cần cựa đều một người Quang bạn. Nếu một ban khố ty, thỉnh Tây đường cần cựa Đầu

thủ Quang bạn, khố ty đóng treo, hướng bên trong thiết vị trí riêng làm, hai bên bày vị trí Quang bạn. Thủ đầu cùng chủ tịch phân tay, đồng tự tùy vị trí ban. Kế ngày sau nữa, điểm tâm vị trí ngồi đồng như trước. Tây tự dừng ở Tri khách, Đông tự dừng ở Duy-na, phàm Thị giả giao thay thế trà cùng điểm tâm, phải thỉnh Duy-na Quang bạn (lập vị trí hành lễ đều đồng). Gần đây, điểm tâm nhân mà thỉnh khách, thỉnh hương khúc là chẳng phải lễ.

VÀO LIÊU RA LIÊU TRÀ

Vào Mông đường thì bạch Liêu chủ, treo bảng điểm trà, bên trái bản, dán mảnh giấy nhỏ ghi: “Mỗ lạy thỉnh tôn chúng cả liêu trai xong đến liêu trên”. Trai xong, chuẩn bị hương đèn khắp đồng chào hỏi, vái mời Liêu chủ ở chủ vị, người châm trà ở khách vị, lược ngồi, đứng dậy đốt hương chào hỏi, lại ngồi, châm trà, thâu chén, Liêu chủ đứng dậy trước lò từ tạ nhau, từ Mông đường ra sung làm Đầu thủ là điểm giao thay trà xong, ngày khác khiến trà đầu báo Liêu chủ treo bảng châm trà, trai xong, đánh bảng nhỏ trong liêu, người châm trà đứng bên phải ngoài cửa tiếp mời chúng vào, đến trước lò chào hỏi, Liêu chủ ở chủ vị, người châm trà phân tay vị trí. Lược ngồi, đứng dậy đốt hương chào hỏi, lại ngồi dâng trà xong, Liêu chủ cùng chúng đứng dậy đến trước lò từ tạ, tiễn người châm trà. Tự chúng liêu ra sung làm Đầu thủ là, khiến trà đầu dự báo Liêu chủ treo bảng châm trà, trai xong đánh bảng, trước đến đứng bên phải ngoài cửa chúng liêu, mời chúng vào vị trí lập định, chào hỏi mời ngồi. Đến gian giữa và gian trên dưới đốt hương, trở lại gian giữa và gian trên dưới chào hỏi, vẫn ở giữa chào hỏi, Liêu nguyên tiếp người châm trà, đối diện vị trí ngồi, hành trà xong, Liêu nguyên ra trước lò tạ lễ, tiễn đưa ra. Người vào Liêu chúng châm trà (lễ đồng như ra trà Liêu), nhưng Liêu nguyên Liêu trưởng phân vị trí khách chủ, Tự chẳng thể vào vị trí ngồi.

ĐẦU THỦ ĐẾN TẶNG ĐƯỜNG CHÂM TRÀ

Xem xét châm trà ra liêu xong, đầy đủ bản trà (nghỉ thức xem ở sau), khiến Trà đầu dán ở gian dưới trước Tặng đường, đầy đủ oai nghi đến Phương trượng thỉnh trà. Các liêu treo bảng châm trà báo thỉnh, dự khiến Cung đầu nấu nước nóng rót ra chén, khố ty chuẩn bị trà đèn. Trai xong đến chỗ ngồi châm trà, Đầu thủ vào Đường đốt hương hành trà (đồng như lễ mông một, rằm).

- Bảng: (Liêu phòng mỗ thấp hẹp chẳng dám ngồi chơi, nay giờ

thọ trai xong đến Vân đường châm trà một. Cúi mong chúng từ bi đồng hứa giáng trọng.

Nay, ngày tháng, đầy đủ vị mỗ lạy thỉnh).

- Nghi thức: (Thiền sư làm việc trong chùa, Thiền sư danh thắng trong giang hồ, Thiền sư Hương khúc đạo cụ, Thiền sư Tôn chúng hợp đường).

LƯƠNG TỰ RA BAN DÂNG HƯƠNG

Ra ban dâng hương, hành hương, đánh nạo bạt, Duy-na ra trước lò hương bên ngoài đứng một mình, vái Trụ trì dâng hương (Thị giả bưng hộp), kế mời Lương tự, cùng châu mà ra, chuyển thân chào hỏi Trụ trì (gọi là tá hương), sau đó dâng hương. (Nếu Thánh tiết, Phật tổ tự Pháp sư ky, không tá hương chào hỏi, có lập ban Tây đường, trước phải dâng hương. Hoặc cho rằng thủ tọa đã ra đời trước phải dâng hương, là không đúng, vì phải cùng Đô tự đồng ra ban).

Chương Lương Tự hết.

CHƯƠNG THỨ BẢY: ĐẠI CHÚNG

Nước của Quy hư, cây của Đặng lâm, vì Tự nghĩa là Đôn đảo. Nay, phương lớn ở chúng có cả trăm ngàn, trút kho mà nấu, đở núi mà thổi, cũng là chỗ tụ. Mà đến của bốn phương như về, nếu đã là chỗ vốn có thì nên làm sao ư? Bởi Phật lấy sự trôi lăn ba cõi vào ra sinh tử của người, chỉ rõ đạo ngộ tánh để vượt đến Diệu giác, thì chúng sinh khác loại đều nhờ điều thiện mà răn đồ chúng, lấy mất mình làm vậy, nên mỗi người đãi học trò như đãi bậc thầy, tuy kê vai nối gót mà đến, chỉ sợ kính phụng đó chẳng kịp, chẳng vì chúng đó mà ít biếng lười. Nếu chẳng vậy thì có lấy thước đất đất lật mà cùng tố tụng là nhiều, đâu riêng ngu khờ, cam chịu phạt để rộng tôi ở, thôi bữa cơm chiều để cho học trò tôi, ăn ở đây ở tại đây của học trò tôi, thật làm sao ư? Thật làm sao ư!

Sắc Tu Bách Trượng Thanh quy quyển bốn hết.